

„KOMMENTÁR, AMELY PÁRBESZÉDBE LÉPTETHET GENERÁCIÓKAT”

*Beszélgetés Maksa-Egri Petrával, a PTE BTK doktorjelöltjével
a Kádár Insta kiállításról*

Mi adta az ötletet a kiállítás megszervezésére?

A PTE Rektori Kabinet Nemzetközi Igazgatósága keresett meg minket Doboviczki Attila tanár úrral, hogy a Nemzetközi Ősz programsorozatra hozzunk fotó- vagy diakiállítást. Én ekkortájt éppen dolgoztam egy projekten, így azt a koncepciót fejlesztettük közösen tovább. A BTK Irodalom-és Kultúratudományi Doktori Iskolájában doktorálok hamarosan, s mivel a kutatásom fókuszában az irodalomelmélet mellett a divat a fő téma, így könnyen adódott, hogy egy olyan korszakba ássam bele újra magam, amelyről már korábban is publikáltam és a doktorim szempontjából is fontos. 2019-ben jelent meg egy tudományos közleményem orosz nyelven a *Fashion Theory* folyóiratban, ahol a dekonstrukció felől foglalkoztam a Kádár-korszak divatjaival (beleértve a rendszer által támogatott divatot és az avantgárd, ellendivat vonalat is). Több nemzetközi tudományos konferenciára (*Roubaix: Fashion Costume and Visual Culture*, *Moszkva: Imagining the Unusual*, *Manchester: Textile and Life*, *Milano: Fashion Tales*) elvittem a szocialista divat témáját, különféle közelítések felől, s a nemzetközi tudományos közeg is érdeklődéssel tekintett a témára. A konferenciaszereplések eredménye az lett, hogy 2021 augusztusában kaptam egy ösztöndíjat New Yorkba, így lehetőségem nyílt arra is, hogy két amerikai-magyar kutatótársammal (Domoszlai-Lantner Doris és Bernát Sára Emília) folytathassuk a koncepción való gondolkodást. A korszakhoz kötődő tudományos publikációim miatt tehát a téma adott volt, a PTE BTK Ifjúság úti Aulájában látható kiállítás azonban inkább a korszak divatjának népszerűsítésére törekszik.

Honnan maradtak fenn a kiállított fényképek?

A kiállított képek diákból és fotókból állnak.

A diák mind a Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék Médialaborjából származnak, melynek Doboviczki Attila nemcsak a vezetője, de az anyagok lelkes gyűjtője is. A fekete-fehér fotók viszont családi magángyűjteményekből felajánlott anyagok, amelyeket már én magam gyűjtöttem össze a témához. A válogatásnál mindkét esetben fontosnak tartottuk, hogy szavak nélkül is beszéljenek a korszakról, vagyis az 1970-es és '80-as évekről. Az első diákat

Pillanatképek a kiállításról (Fotók: Kovács Gréta)

Fotó: Kovács Gréta

Attila régiségpiacokon vásárolta, aztán érkezett hozzá adomány is, nagyjából tízezer darabosra tehető most a gyűjtemény. Úgy tudom, hogy őt a gyűjtéskor az motiválta, hogy ezeket a régi kincseket valaki megőrizze és képzőművészeti céllal is használja. A kiválogatott diákat és fotókat is digitalizáltuk. Nem volt célunk megváltoztatni a fizikális dia minőségét (szerettük volna, hogy a kopások, karcok mind láthatóak legyenek és árulkodjanak arról is, hogy milyen utat jártak be eddig: volt olyan dia, amelyet Attila egyenesen a szemétből mentett ki), így egy gyors labori tisztításon kívül nem avatkoztunk bele az eredeti kép világába.

Mit igyekeztek reprezentálni a Kádár-kori képek ilyen fajta feldolgozásával?

A képek keretezésével, a mindenütt jelenlévő Instagram-sablonnal, a kiállítás arra kérdez rá, hogy mi történt volna, ha a közösségi média, és különösen az Instagram létezett volna a Kádár-korszakban? Milyen szerepet játszhatott volna a közösségi média egy olyan politikai rendszerben, amely az áruk és tartalmak előállítását, forgalmazását és cseréjét szorgalmazta és egyben kontrollálta? Vagyis milyen képeket osztanának meg a felhasználók, és milyen feliratokat és hashtageket használnának. A képeket kísérő

háromrészes szöveg (feliratok, hashtagek és dalszövegek) kontextusba helyezi az ismeretlen emberek által viselt ruhadarabokat és üzeneteiket. A rövid, kitalált feliratok humoros, szarkasztikus, sőt olykor provokatív módon engednek bepillantást a korszakba. A hashtagek kiegészítik a feliratokat, összpontosítják a közönség figyelmét bizonyos szavakra és kifejezésekre, amelyek elengedhetetlenek a kép értelmezéséhez. A kortárs dalok szövegei további jelentésréteget rendelnek a kiállított képekhez, jelzik annak kreatív tartalmát. Az Instagram-alapon kommunikált kiállított képek célja, hogy a kiállítás kapcsolatba léphessen a fiatalabb generációval is, akik így egy izgalmasabb, újszerűbb módon tudnak interakcióba lépni a történelemmel. Eközben a dalszövegek arra is szolgálnak, hogy a közönség azon részével lépjenek párbeszédbe, akik ebben az időszakban nőttek fel, ezáltal nosztalgikus módon eleveníthetik fel és értelmezhetik újra a múltat. Az eredmény pedig reményeink szerint egy újfajta társadalmi, kulturális és történelmi kommentár, amely párbeszédbe léptethet generációkat és történelmi korszakokat.

Az interjút készítette: *Kuglics Sarolta*

Fotó: *Maksa Gyula*